

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 25.

BOLGÁR NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI MINISZTERIUM

I. Olvasott szöveg értése

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási kulcs tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem fogadható el, ha tartalmazza a helyes megoldást.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.	5.
1	0	1		1

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
5	3

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot, illetve a mellékelt táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Задача 1: Вярно или невярно е според информацията от текста.

	Вярно	Невярно
0.	X	
1.	X	
2.	X	
3.	X	
4.		X
5.		X
6.	X	
7.		X
8.	X	
9.		X
10.		X

Задача 2: Срещу всяко изречение в таблицата изпишете цифрите от 1 до 10, като спазвате последователността (поредността) на информацията в текста.

0.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
0	5	2	9	7	1	6	8	3	10	4

Задача 3: Като се ръководите от смисъла, на мястото на многоточията в текста изпишете точната дума, която ще откриете в таблицата.

0.	<i>ваканциите</i>
21.	да разполага
22.	въображението
23.	напишете
24.	любимо
25.	касети
26.	приключенията
27.	видеоигра
28.	цветя
29.	риболов
30.	археологически

II. Nyelvhelyesség

A javítási útmutató tartalmazza az összes elfogadható választ.

Amennyiben a válasz helyesírási hibát tartalmaz, nem fogadható el. Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem elfogadható, ha tartalmazza a helyes megoldást.

A vizsgarészben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása a javítási kulcs után található pontszámítási táblázat alapján történik.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.	5.
1	0	1		1

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
5	3

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot, illetve a mellékelt táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Задача 1: Разкрийте скобите, като изберете нужния предлог.

0.	в
1.	в
2.	на
3.	по
4.	върху
5.	към
6.	от
7.	пред
8.	след
9.	по
10.	на

Задача 2: Изберете и променете нужния глагол за всяко изречение така, че да представите текста в минало време.

0.	<i>тичаше</i>
11.	събираше
12.	успя
13.	гледаше
14.	се страхуваха
15.	запя
16.	повторихме
17.	протегна
18.	захапа
19.	престанаха
20.	стоеше

Задача 3: Като се ръководите от книжовноезиковите норми, изберете точната дума от скобите.

0.	<i>таванска</i>
21.	никого
22.	трамвая
23.	събрания
24.	лекциите
25.	скромността
26.	щастливо
27.	големите
28.	божествено
29.	остарели
30.	свеща

Задача 4: Изберете верния отговор.

0.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.
a	Г	В	а	в	а	б	Г	В	В	а

Átszámítási táblázat

Feladatpont	Vizsgapont
1	1
2	1
3	2
4	3
5	4
6	4
7	5
8	6
9	7
10	7
11	8
12	9
13	10
14	10
15	11
16	12
17	13
18	13
19	14
20	15
21	16
22	16
23	17
24	18
25	19
26	19
27	20
28	21
29	22
30	22
31	23
32	24
33	25
34	25
35	26
36	27
37	28
38	28
39	29
40	30

III. Hallott szöveg értése

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell. A zárójelben szereplő szavak, kifejezések nem feltételei a válasz elfogadhatóságának.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem fogadható el, ha tartalmazza a helyes megoldást.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.	5.
1	0	1		1

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem elfogadható, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
5	3

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit), az elért összpontszámot, illetve a mellékelt táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Задача 1: Вярно или невярно е според текст №1.

	Вярно	Невярно
0.	X	
1.		X
2.		X
3.	X	
4.	X	
5.		X
6.		X
7.		X
8.	X	
9.	X	
10.	X	

Текст №1

В цял свят се разказват истории за старата гонитба между кучето и котката. Ето какво разказват легендите в Румъния: било много, много отдавна, Адам имал куче и котка. Кучето трябвало да пази къщата отвън, а коткатата – отвътре. Те сключили писмен договор и котката го сложила на сигурно място в къщата.

Дълго време те живеели заедно в мир. Един ден дяволът забелязал това и се ядосал. Ако има нещо, което дяволът не може да понася, то е двама да се разбират. Ето защо той заразправял на кучето, че договорът е несправедлив – било позор, че кучето трябва да стои извън къщата при всякакво време. Най-сетне кучето отишло при котката и се оплакало.

“Договорът си е договор” – казала котката. “Дай да видим какво сме подписали” – рекло кучето. Котката поискала да донесе договора, но мишките го били изяли. Котката страшно се ядосала и започнала да гони мишките. Тъй като не донесла договора, кучето също се ядосало. То пък започнало да гони котката и оттогава всички кучета гонят котките, а всички котки гонят мишките.

Разбира се, необходимо е едно много важно условие! Трябва да има приказки!

Ние все по-малко и по-малко слушаме приказки. Почти никой не обича да чете и да слуша. Вместо това се гледат шоупрограми, сапунени опери и други сериали. А приказките се раждат там, където има добри разказвачи и любопитни деца. Където хората не са отчуждени един от друг.

Освен това, както знаем, днес мнозина се боят от мишките и затова поставят различни отрови за борба с тях. В същото време котките и кучетата се радват на големи грижи, на изключително внимание. Организират се и специални изложби за кучета и котки. Всички сме виждали котенца с панделки, накъдрени кученца, но виждали ли сте накъдрена мишка?

Задача 2: На мястото на многоточието напишете точната дума според текст №2.

0.	пътищата
11.	задръствания
12.	шестнайсети/16.
13.	закон
14.	тесни
15.	настоявали
16.	древния
17.	английските
18.	1756
19.	континента
20.	спестявайте

Текст №2

В старите времена пътищата били доста широки. Имало достатъчно място за колите и каруците, за да се разминават, и нямало задръствания. Но през 16. век нещата се променили. През 1555 г. в Англия приели закон, който принуждавал населението със собствени сили и средства да строи пътища и да ги поддържа. Хората, разбира се, искали да имат колкото е възможно по-малко работа и започнали да прокарват тесни пътища. Когато улиците станали тесни, се появили проблемите в движението.

Влиятелни хора настоявали да има правила, според които всички участници в движението трябва да се движат от дясната страна на пътя, както било в древния Рим. Други предпочитали лявото движение, което се утвърдило с английските рицари.

През 1756 г. английският парламент приел закон, който изисквал всички превозни средства да се движат отляво, когато минават през мостовете на крепости. През 1835 г. лявото движение станало задължително в цяла Британия.

Днес английските автомобили са с волан, който е разположен от дясната страна. Ето защо, ако си купите кола в Англия, а искате да я използвате в Унгария, ще ви бъде много трудно да шофирате. Както изглежда, ще ви е нужна дълга шия – като на жираф, за да видите дали в насрещното платно няма автомобил; в противен случай не можете да предприемете изпреварване.

Точно обратно се получава, когато един англичанин си купи кола от континента – от Италия например. Той трябва да предупреди, че ще използва автомобила на Острова, за да му поставят волана отдясно. Ако воланът е отляво, водачът ще бъде безпомощен в Лондон, където трафикът на автомобили е голям. Направо ужасно би било, когато падне прочутата лондонска мъгла.

Затова е най-добре човек да има хеликоптер. Така че, спестявайте пари!

Задача 3: Дайте кратък отговор според текст №3.

0.	<i>Кости и оръдия на труда.</i>
21.	С родителите си.
22.	Археолози.
23.	В Източна Африка.
24.	Преди 2 милиона години.
25.	Човекоподобни същества.
26.	За създаването на човека.
27.	От кал.
28.	Във Вавилон.
29.	Първата дама.
30.	За възрастта на една жена.

Текст №3

Едно момче на име Джонатан открило кости и оръдия на труда на хора, които са живели много отдавна. Момчето придружавало родителите си, които били археолози в Африка, и им помагало при разкопките.

Повечето учени са на мнение, че първите истински хора са живели в Източна Африка. Действително, най-старите човешки кости и оръдия на труда, познати засега, са изкопани в Танзания, Източна Африка, от Джонатан и родителите му.

Тези най-ранни хора са живели преди 2 милиона години. Преди тях са живели същества, които учените наричат “човекоподобни същества”.

В интересни легенди се разказва за създаването на човека. Според една легенда човекът е създаден от кал. Разказът, според който едно божество прави човека от кал и му вдъхва живот, е познат най-напред в древен Вавилон. След това евреите възприели разказа за сътворяването на човека, като го доукрасили. Евреите нарекли първите хора Адам и Ева.

Днес Ева често бива наричана “първата дама”. Разбира се, ние знаем, че “първа дама” в една страна е например съпругата на министър-председателя. Тя понякога е млада жена, а друг път... За малко щях да кажа, че понякога първата дама е сякаш на годините на прародителката ни Ева. Но внимание! Да се говори за възрастта на една жена е рисковано!

Все пак изразът “първа дама” се е утвърдил – в политическите среди това винаги означава съпругата на държавния глава. И почти винаги малко хора знаят нещо повече за нея, освен това, че е нечия съпруга – съпругата на президента Буш, съпругата на президента Георги Първанов, съпругата на... Понеже у дома силна личност е жена ми, никой не ми знае името. Всички казват за мен – съпругът на... Господин Х.

IV. Íráskészség

1. feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról

Értékelési szempontok	Pontszám
A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága	4 pont
Érthetőség; nyelvi megformálás	5 pont
Íráskép	1 pont
Összesen	10 pont

Amennyiben a dolgozat „*A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága*” szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó megvalósította-e a kommunikációs szándékot, azaz megfelelően dolgozta-e ki a témát; megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre. Nem kell pontot levonni azért, ha a szöveg hosszabb 100-150 szónál.

- **Érthetőség; nyelvi megformálás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg érthető-e az olvasó számára, az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák a megértést nem akadályozzák-e.

- **Íráskép**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála**1. A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága**

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét, és elérte a minimális szövegmennyiséget (100 szó).	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt; egy-két részlettől eltekintve általában megfelelően dolgozta ki a feladatot, és legalább 100 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit, a létrehozott szöveg 100 szónál rövidebb.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot, a szöveg 50 szónál rövidebb.

2. Érthetőség; nyelvi megformálás

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveg, egy-két kisebb pontatlanság ellenére, az olvasó számára tökéletesen érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák ellenére az olvasó számára nagyjából érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető és nem követhető.

3. Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.

2. feladat (az ① és ② variáció közül választott feladat)**Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról**

Értékelési szempontok	Pontszám
A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése	5 pont
Hangnem, az olvasóban keltett benyomás	2 pont
Szövegalkotás	4 pont
Szókincs, kifejezőmód	4 pont
Nyelvhelyesség, helyesírás	4 pont
Íráskép	1 pont
Összesen	20 pont

Amennyiben a dolgozat „A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése” szempont alapján 0 pont, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó hogyan valósította meg a kommunikációs célt; hány irányító szempontra tért ki, és milyen mélységben tárgyalta azokat. Nem kell levonni pontot, ha a szöveg hosszabb 200-250 szónál.

- **Hangnem, az olvasóban keltett benyomás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak, valamint az írásmű szerzője és olvasója közötti viszony-nak; az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelti-e.

- **Szövegalkotás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy logikus-e az irányító szempontok elrendezése és a szöveg gondolatmenete, megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés és befejezés; a vizsgázó hogyan alkalmazza a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (előre- és visszautalás eszközei, névmások, kötőszók stb.).

- **Szókincs, kifejezőmód**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által használt szókincs megfelel-e a témának, a szituációnak és a közlési szándéknak; a szóhasználat a emelt szintnek megfelelő válto-zatosságot mutat-e.

- **Nyelvhelyesség, helyesírás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg megfelel-e a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak; az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák mennyiben akadályozzák az olvasót abban, hogy a szöveget teljes egészében megértse.

- **Írásképe**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála

1. A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontokat megfelelően kidolgozta. A szöveg megadott hosszúságú (15% eltérés lehetséges).	A vizsgázó többnyire megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet vagy kettőt megfelelően dolgozott ki, a többit csak részben, illetve egy irányító szempontot megfelelően, az összes többit csak részben.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet megfelelően dolgozott ki, ezen kívül még egyet részben, a többit egyáltalán nem, illetve valamennyi irányító szempontot csak részben.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet sem dolgozott ki megfelelően, csak néhányat részben, és van olyan is, amelyet egyáltalán nem.

2. Hangnem, az olvasóban keltett benyomás

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg a szövegfajtának és a szerző és az olvasó közötti kapcsolatnak megfelelő hangnemben íródott, az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme következtetlenséget mutat, az olvasóban nem mindig a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme nem megfelelő, az olvasóban nem a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.

3. Szövegalkotás

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő, elkülönül a bevezetés és a befejezés. A szöveg a gondolati tagolást követő bekezdésekből áll. A mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra, - elkülöníti legalább a bevezetést vagy a befejezést (2 pont), - bekezdéseket alkalmaz (3 pont). A mondatok általában szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra, hiányzik a bevezetés és a befejezés. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg tagolatlan és áttekinthetetlen, összefüggéstelen mondatokból áll. A szöveg annyira rövid, hogy szöveggé nem értékelhető.

4. Szókincs, kifejezésmód

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos, viszonylag bő szókincs jellemzi.	A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A szókincs korlátai miatt előfordul ismétlés. Néhol nem megfelelő a szóhasználat, ez azonban nem vagy csak kis mértékben nehezíti a megértést.	A szöveget kevésbé változatos, helyenként egyszerű, de még a téma és a közlési szándék szempontjából elfogadható szókincs jellemzi. Sok a szóismétlés. Többször nem megfelelő a szóhasználat, ami néhány helyen jelentősen megnehezíti a mondanivaló megértését.	A szövegben felhasznált szókincs nagyon egyszerű, nem a témának és a közlési szándéknak megfelelő. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen megnehezíti a szöveg megértését.

5. Nyelvhelyesség, helyesírás

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nem befolyásolják a megértést.	A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, VAGY csak néhány nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nehezítik a megértést.	A szövegben sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba van, amelyek a megértést jelentősen megnehezítik, valamint sok, a megértést nem befolyásoló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba is előfordul benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt több helyen nem érthető.

6. Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.